

BESLUT

2018-10-15

Dnr: 18/00749

SAKEN

Rapport, SVT1, 2018-03-05, kl. 18.00, 19.30 och 22.35, inslag om det italienska parlamentsvalet; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslagen frias. De strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAG

I inslagen kl. 18.00 och 19.30 sa en nyhetspresentatör bland annat följande.

Läget är oklart dagen efter gårdagens val i Italien. Inget av blocken har fått tillräckligt med röster för att bilda regering vilket pekar mot dödläge i parlamentet. Både populistiska Femstjärnerörelsen och främlingsfientliga Lega har utropat sig som segrare.

I inslaget kl. 22.35 sa en nyhetspresentatör bland annat följande.

Den EU-skeptiska och populistiska Femstjärnerörelsen blir största parti, med 32,6 procent av rösterna [...] men troligen, blir största block, mitten-höger-kolitionen med de tre invandrarfientliga partierna Lega, Forza Italia och högerextrema Fratelli d'Italia.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till att de politiska partierna Femstjärnerörelsen och Lega benämndes som "populistiska" respektive "främlingsfientliga" i inslagen. Benämningarna gick enligt anmälaren emot Sveriges Televisions (SVT) ambition att rapportera objektivt.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslagen överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Femstjärnerörelsen är en populistisk rörelse i bemärkelsen att de kritiserar makthavare och etablissemangen i Italien. Det är den klassiska tolkningen av begreppet populism, så som begreppet definieras av ledande statsvetare inom området. Grunden för ideologin är idén om att ”folket” vet bättre än ”eliten”. Femstjärnerörelsen bildades av en italiensk komiker och är ett parti vars företrädare i allmänhet inte har någon tidigare erfarenhet av italiensk politik. I övrigt är det svårt att sätta en etikett på detta parti, som snarare är en rörelse som rymmer många olika åsikter som kan klassas både som vänster och höger. Den starkaste gemensamma nämnaren är dock populismen i den återkommande kritiken mot den så kallade politiska klassen i Italien kombinerat med krav på folkomröstningar, mer direktdemokrati i olika former samt EU-skepticism.

Lega är ett högerpopulistiskt främlingsfientligt parti. Lega förespråkade under valrörelsen massdeportationer av migranter och talar om muslimer i nedsättande termer. Partiets företrädare har många gånger uttryckt sig invandrings- och främlingsfientligt. Lega samarbetar också med andra högerpopulistiska partier i Europa, som Front National i Frankrike och Frihetspartiet i Nederländerna. Förutom det starka motståndet mot invandring står Lega också för andra strömningar som brukar etiketteras som högerpopulism, så som exempelvis motstånd mot globalisering och förespråkande av nationalism.

SVT kan inte se att benämningarna av de aktuella partierna som ”populistiska” respektive ”främlingsfientliga” i sändningarna kl. 18.00 och kl. 19.30 skulle vara osakliga eller innebära ett ställningstagande.

Även benämningarna ”EU-skeptiska” och ”populistiska” om Femstjärnerörelsen samt ”invandrarfientliga” om partiet Lega i sändningen kl. 22.35 måste bedömas vara korrekta formuleringar. Benämningarna användes främst för att enkelt tydliggöra var partierna står med tanke på att inslaget handlade om två utländska partier som kunde vara mindre kända för den svenska publiken.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Mot bakgrund av vad SVT har anfört i sitt yttrande kan nyhetspresentatörernas beskrivningar av Femstjärnerörelsen som populistisk samt partiet Lega som främlingsfientligt och invandrarfientligt inte anses strida mot saklighetskravet i SVT:s sändningstillstånd. Inslagen strider inte heller mot kravet på opartiskhet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Ulrika Hansson, Berivan Yildiz, Staffan Dopping, Bo-Erik Gyberg och Kristina Åberg efter föredragning av Gustav Aspengren.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Gustav Aspengren

Originalhandling med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.